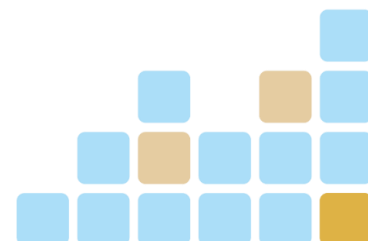

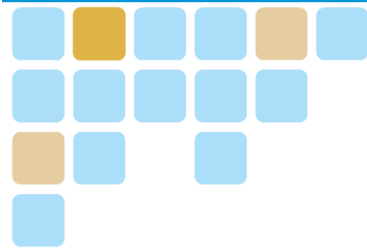
سابقه اعتبارسنجی در ایران و جهان

اعتبارسنجی با مفهوم ارزیابی و سنجش توان بازپرداخت متقاضیان دریافت اعتبار و تسهیلات مالی از دهه ۱۹۶۰ در دنیا استفاده شده است. پیش از انقلاب در ایران بانکها جهت تعیین اعتبار یک مشتری، علاوه بر واحد نسبتاً مجهزی که برای تحقیق و تمرکز اطلاعات در مورد اعتبار مشتریان داشتند، از اطلاعات سایر بانکها بخصوص بانک مرکزی استفاده می کردند. کلیه اطلاعات در این مورد در کانون بانکها جمع شده و بانکهای عضو به سرعت اطلاعات جامع و صحیح مشتریان خود به دست می آورند. علاوه بر این، در آن زمان در کانون بانکها یک لیست سیاه وجود داشت که در صورت معوق شدن بدهی های یک مشتری، نام و مشخصات او جهت درج در این لیست، به کانون بانکها ارسال می شد. کانون بانکها نیز طی اطلاعیه ای سایر بانکهای عضو را از نام و مشخصات مشتریان بدحساب آگاه می کرد. پس از آنکه هر مشتری بدهی های خود را بازپرداخت می کرد، این امر توسط بانک مربوطه به کانون بانکها اطلاع داده می شد تا مشتری از لیست سیاه خارج شده و بانکهای عضو نیز از پرداخت بدهی های آن مشتری آگاه گردند.

در فرآیند سنتی اعتبارسنجی که به صورت تشکیل پرونده و ارزیابی توسط کارشناس انجام می شد اشکالاتی وجود دارد که از آن جمله می توان به زمان بردن ارزیابی (چند هفته یا چند ماه)، قضاوت شخصی کارشناس، خطای فردی، هزینه های ثابت و متغیر نیروی انسانی اشاره کرد. با توجه به این موارد، نیاز به یک فرآیند اعتبارسنجی سیستماتیک مبتنی بر دانش و فناوری روز به روشنی مشخص است.

امروزه در فرآیند اعتبارسنجی، بانکها و موسسات اعتباری از معیارهای متنوعی که نشان دهنده عملکرد متقاضی در گذشته و وضعیت حال او است استفاده می کنند تا توان اعتباری او را برآورد نمایند. لازم به ذکر است که معیارهای اعتبارسنجی می بایست با توجه به هدف ارائه اعتبار یا حتی اندازه تسهیلات متفاوت باشد. به عنوان نمونه در عموم موسسات ارائه دهنده اعتبار، معیارهای ارزیابی جهت اعطای وامهای بزرگ و کوچک متفاوت هستند. به عبارت دقیق تر، معمولاً بانکها و موسسات مالی و اعتباری در اعطای وامهای بزرگ علاوه

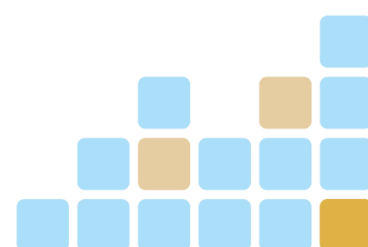

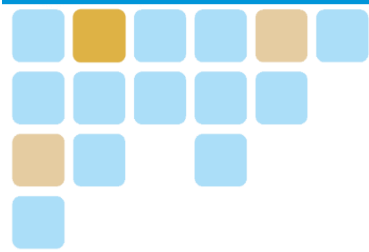

بر بررسی وضعیت جاری و سابقه‌ای متقاضی، مواردی از جمله دارایی‌های منقول و غیرمنقول و سوابق سرمایه‌گذاری‌های او را در محاسبات لحاظ می‌کنند اما در خصوص وام‌های کوچک و متوسط، اعتبارسنجی به صورت بررسی عوامل کلی وضعیت سابقه‌ای و جاری انجام می‌شود. تعدادی از داده‌هایی که در اعتبارسنجی به کار گرفته می‌شوند در مقاله «[کدام داده‌ها در اعتبارسنجی استفاده می‌شود؟](#)» معرفی شده‌اند.

از منظر زیرساخت‌های قانونی اعتبارسنجی، هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶ بنا به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به استناد مواد ۵ و ۸ قانون «تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجراء طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارآیی بانک‌ها» مصوب ۱۳۸۶ [آیین‌نامه نظام سنجش اعتبار](#) را تصویب نمود. ماده ۵ آیین‌نامه مذکور تصریح دارد که: «فهرست اطلاعاتی که شرکت سنجش اعتبار مجاز است از تأمین‌کنندگان و اشخاص دریافت کند، نوع اطلاعاتی که در اختیار استفاده‌کنندگان قرار می‌گیرد و نحوه رتبه‌بندی اشخاص، حداکثر ظرف دو ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه به پیشنهاد شرکت و پس از تصویب شورای مرکب از وزرای امور اقتصادی و دارایی، اطلاعات، دادگستری، رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور یا نمایندگان آنان توسط مقام ناظر به شرکت ابلاغ خواهد شد». باتوجه به این آیین‌نامه مؤسسات اعتباری موظفند در آیین‌نامه‌های داخلی خود، برای اعطای تسهیلات بیش از یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال نتیجه اعتبارسنجی را ملاک قرار دهند.

اعتبارسنجی در شرکت اعتبارسنجی حافظ سامان ایرانیان همانند کشورهای پیشرفته دنیا به روش علمی و با استفاده از تکنیک‌های آماری صورت می‌پذیرد. در این روش، با استفاده از اطلاعات پایگاه داده‌های در دسترس، رفتار مشتری حقیقی یا حقوقی در گذشته بررسی شده و رفتار او در آینده پیش‌بینی می‌شود. در یک نگاه کلی نمونه‌هایی از پایگاه داده‌هایی که در اعتبارسنجی می‌توان از آنها بهره‌برد عبارتند از: بانک‌ها، مؤسسات مالی - اعتباری، سازمان امور مالیاتی، مراجع قضایی، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، نیروی انتظامی، سازمان ثبت احوال کشور، شرکت‌های تأمین سرمایه، مؤسسات رتبه‌بندی، سازمان بورس اوراق بهادار و شرکت‌های بیمه.

در حال حاضر شرکت‌های پیشرو در حوزه اعتبارسنجی در دنیا سه شرکت اکسپیرین ([Experian](#))، اکویفکس ([Equifax](#)) و ترنسیونین ([TransUnion](#)) هستند که با در اختیار داشتن داده‌های میلیون‌ها شخص حقیقی و حقوقی مختلف در سراسر دنیا به ارائه سرویس‌های اعتبارسنجی می‌پردازند. معرفی سه شرکت مذکور در مقاله «مهم‌ترین شرکت‌های اعتبارسنجی در دنیا» به‌طور مفصل آورده شده است.

ما را در شبکه‌های اجتماعی با [@icbsco](#) دنبال کنید

